

نگاه ایرانی

نگرانی مردم لردگان از دستکاری چشمه برم

هومان خاکپور / شهرکرد

● «برم» یکی از چشمه‌های مشهور و پرآب سرزمین بختیاری است که در کنار قلعه‌ای باستانی و مربوط به لر-بزرگ در مرکز شهر لردگان جنوبی‌ترین شهر چهارمحال و بختیاری از دل زمین جوشیده و مانند گاری لردگان به عنوان مرکز داد و ستد روستاییان و عشایر منطقه را در دل تاریخ کهن آب ۲۴۰۰ لیتر در ثانیه یکی از سرشاخه‌های کارون بزرگ به شمار می‌رود که حتی در بحران خشکسالی و کاهش آبدهی چند سال اخیر اکثر چشمه‌های منطقه، باز هم هرگز دبی‌اش از ۱۶۷۰ لیتر بر ثانیه کمتر نشده و در حال حاضر حیات بیش از دو هزار هکتار از اراضی کشاورزی و شالیزارهای لردگان، مدیون جوشش‌های آن است. چشمه برم علاوه بر آبدهی بالا و دائمی‌اش، به دلیل چشم‌اندازهای جذاب و بر که برآبی که آفریده، ظرفیت گردشگری کم‌نظیری را در شهر لردگان ایجاد کرده است. اما کم‌توجهی مسوولان شهر لردگان و انباشت زباله‌های فراوان در این بر که، همواره اسباب نگرانی دوستداران و فعالان محیط زیست منطقه را فراهم کرده که نشان از کم توجهی مدیران شهری لردگان دارد. در حالی که تنها کافی بود شهرداری و سازمان میراث فرهنگی و جهانگردی دستی بر سر و گوش این قطب گردشگری می‌کشیدند تا جذابیت‌های گردشگری‌اش دوباره خوندمایی می‌کردند. اما به جای این اقدام حیاتی و کم‌هزینه، اخیراً سازمان میراث فرهنگی و جهانگردی با همکاری شهرداری لردگان قصد دارند با بستگ‌چین کردن اطراف بر که این چشمه، از وسعت و حجم آن بر که جوشان کم کنند تا بالا آمدن سطح آب بر زیبایی و جذابیت‌های دیداری آن بیفزایند. این سنگ‌چینی به وسیله سنگ‌های بزرگ و به صورت نوری به عرض سه متر در اطراف بر که در حال انجام است. برخی از مردم دوستدار محیط زیست لردگان و تعدادی از کشاورزان بر این باورند که این گونه دستکاری کردن‌ها، بدون مطالعه و کار کارشناسی شده بوده و شیوه سنگ‌چینی که با صخره‌سنگ‌های بزرگ و به بهانه محدود کردن بر که به منظور افزایش سطح آب بر که و محوطه‌سازی چشمه برم صورت می‌گیرد سبب کور شدن ورودی‌های بر که و کاهش آبدهی آن و وارد آمدن خسارت به اراضی کشاورزی و شالیزارهای پایین دست خواهد شد. بر همین بنیاد برخی دوستداران محیط زیست و تعدادی از کشاورزان منطقه با امضای طومار به فر مانداری و شهرداری لردگان مراجعه کرده و این عملیات سنگ‌چینی را غیر کارشناسی دانسته و خواستار توقف ادامه عملیات شده‌اند. تصویری که ملاحظه می‌کنید مربوط به این عملیات سنگ‌چینی است که نگرانی‌های زیادی را برای علاقه‌مندان به محیط زیست و کشاورزان منطقه ایجاد کرده است. انتظار

می‌رود مسوولان شهری لردگان با حساسیت بیشتری نسبت به این دستکاری غیر متعارف بر خورد کنند و با بهره‌گیری از دانش متخصصان و مشاوران ذی صلاح امور آب و محیط زیست، پس از حصول اطمینان از صحت و دقت مطالعات زیست‌محیطی و عدم ورود خسارت به این چشمه کم‌همتا، با اتخاذ نظر مواقع دستگاه‌های ذی‌ربط دستور ادامه عملیات را صادر کنند.

خبر

۸ هزار بی سواد در یزد

● ایستنا: مدیر کل دفتر امور بانوان و خانواده استانداری یزد گفت: در شهر یزد ۸ هزار و ۲۷ نفر بی سواد داریم که ۹۹ درصد آنان را زنان تشکیل می‌دهند. مریم عبدالحسین زاده، افزود: در شهر یزد در مقطع سنی ۴۹- ۱۰ سال، ۸ هزار و ۲۷ نفر بی سواد داریم که ۹۹ درصد از آنان را زنان تشکیل می‌دهند؛ بنابراین مرد بی سواد در شهرستان یزد خیلی کم داریم. وی افزود: تمام آموزشیاران نهضت سوادآموزی در استان زن هستند و اکثر افراد بی سواد ساکن شهر یزد هستند. وی با بیان اینکه جاکثر روستاهای استان جشن باسوادای را گرفتند، تصریح کرد: جشن باسوادای بالای ۹۷درصد بر گزار شده و پیش‌بینی می‌شود تا پایان سال ۹۰ در شهر یزد هیچ فرد بی سوادى نداشته باشیم. عبدالحسین زاده با اشاره به برنامه‌های در نظر گرفته شده برای زنان در زمینه سواد آموزی تصریح کرد: در جهت اجرای طرح شناسایی اسمی زنان، نفر به نفر به درب منازل رفته و افراد بی سواد دعوت به شرکت در کلاس‌های نهضت سوادآموزی می‌شوند. وی افزود: همچنین برنامه‌ای در نظر گرفته شده تا زنانی که به تازگی مدرک نهضت سوادآموزی را گرفته‌اند به طور مستمر با آنها ارتباط برقرار شود تا مطالب آموخته شده به فراموشی سپرده نشود.

۴۸ روستای گنبد کاووس آب لوله‌کشی ندارند.

۱۲۷ روستای بخش بیم پشت از آب لوله‌کشی بر خوردار نیستند.

۴۵ روستای خراسان شمالی آب لوله‌کشی ندارند.

۵۲ روستای بشاگرد آب لوله‌کشی ندارند.

آبرسانی به ۱۱۴۹ روستای کرمان با تانکر صورت می‌گیرد.

آبرسانی به ۶۰ روستای جاسک تنها با دو تانکر صورت می‌گیرد، هر دو ماه یک بار.

۹۰ روستای بوشهر هنوز از آب لوله‌کشی بر خوردار نیستند.

۳۲۰۰ روستا در سیستان و بلوچستان فاقد آب آشامیدنی هستند.

اینها سرتیتر خبرهایی هستند که در میان انبوه اخبار نتوانسته‌اند جای مناسبی را از آن خود کنند.

در ایران هر ۱۰ سال یک بار سرشماری صورت می‌گیرد. هنوز شش سالی باقی است تا سرشماری جدید صورت گیرد. کافی است نتایج سرشماری صورت گرفته در سال ۱۳۷۵ را با سرشماری صورت گرفته در سال ۱۳۸۵ در حوزه روستاها مقایسه کنید تا معلوم شود روستاهای ایران چه وضعیتی را دارا هستند. ایران در این ۱۰ سال ۳۹ هزار روستا را از نقشه جغرافیایی خود حذف کرده است. این روستاها خالی از سکنه شده‌اند و

تن به خاموشی ابدی و بایر ماندن همواره زمین‌هایشان داده‌اند. کاهش هر روزه تعداد روستاها و افزایش هر روزه تعداد شهرها به آن معناست که جامعه تولیدی ایران دارد خود را دل در جامعه مصرفی جای می‌دهد. سال ۳۵ حدود ۶۸ درصد جمعیت کشور ساکن روستاها بوده و

روزگاری نه‌چندان دور ایران ۶۸ درصد جمعیتش ساکن روستاها بود اما در آخرین سرشماری ۶۵ درصد جمعیت ایران ساکن شهرهاست و این اتفاق در حالی رخ داده است که جمعیت کشور در این ۱۰ سال افزایش قابل توجهی را تجربه کرده است. روستاها در ایران در دو وضعیت قرار دارند؛ یا در منطقه‌ای خوش آب و هوا و نزدیک به شهرهای بزرگ قرار گرفته‌اند و از امکاناتی برخوردارند که در این حالت طعمه ویلاسازی می‌شوند که برای برافراشتن ساختمان‌ها درخت‌ها را قطع می‌کنند و ویلاهای منابع طبیعی روستا را می‌گیرد یا اینکه محرومند و تهی از امکانات که با موج شدید مهاجرت ساکنان خود روبه‌رو می‌شوند و خالی از سکنه می‌مانند. بر اساس آمار ارائه‌شده از سوی رئیس مرکز آمار در سال گذشته که جمعیت مهاجران طی ۱۰ سال گذشته به تفکیک نشان می‌دهد ۱/۶ میلیون نفر از روستا به روستا، ۲/۳ میلیون نفر از روستا به شهر، ۶/۳ میلیون نفر از شهر به شهر و دو میلیون نفر از شهر به روستا مهاجرت کرده‌اند. این یعنی روستاییان بزرگ‌ترین رقم مهاجرت را از آن خود کرده‌اند، هر چند مرکز آمار ایران تعداد روستاهای کشور را در آخرین سر شماری خود حدود ۴۶ هزار روستا اعلام کرده است. از این تعداد هنوز ۴۴۰۰ روستا آب لوله‌کشی در دسترس ندارند و این معنای ندارد جز اینکه مهاجرت از این روستاها با اتمام منابع آبی امکان پذیر است.

آخرین آمارهای ارائه‌شده از سوی وزارت نیرو بر عدم

بر خور داری ۷۴۰۰ روستا از آب لوله‌کشی حکایت دارد. بر اساس این آمار ۷۸ درصد روستاها از آب لوله‌کشی بهره‌مند هستند و ۲۲ درصد هنوز آب لوله‌کشی را به خود ندیده‌اند. نکته اینجاست که وزارت نیرو مبنای آمارى خود را بر وجود ۶۰ هزار و ۴۷۶ روستا در کشور قرار داده است. (این آمار در سایت شرکت مهندسی آب و فاضلاب قابل مشاهده است) بر اساس این آمار تعداد روستاها در سال ۱۳۸۷ برابر با رقم ۶۰۴۷۶ روستا اعلام شده است. حال آنکه مرکز آمار در سال ۱۳۸۵ تعداد روستاها را ۴۶ هزار اعلام کرده است.

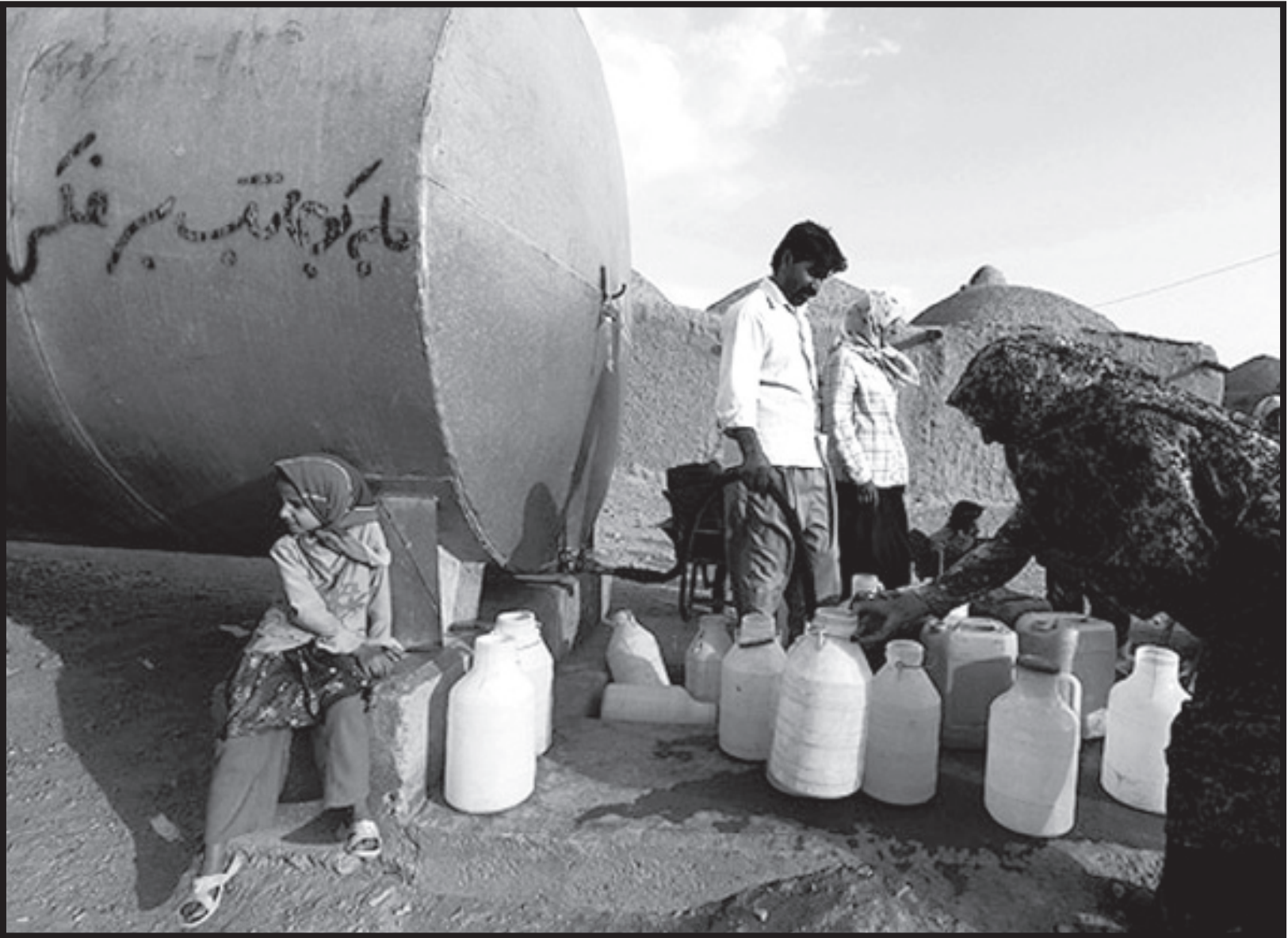
بر این اساس وزارت نیرو تعداد کل خانوار های روستایی را ۵ میلیون و ۸۵ هزار و ۵۹۳ خانوار اعلام کرده که از این تعداد سه میلیون و ۷۴۳ هزار و ۱۷۰ خانوار مشترک شبکه آب و فاضلاب روستایی هستند.

وزارت نیرو در ۲۹ دی ماه سال جاری اعلام کرده تعداد خانوار های روستایی که از خدمات آبرسانی سیار بهره می‌برند را ۴۷۴ هزار و ۷۷۴ خانوار اعلام کرده است. گفته می‌شود در زمان کنونی افزون بر شش هزار و ۳۰۹ روستای کشور تحت خدمات آبرسانی سیار قرار دارند. تعداد روستاهایی که تحت خدمات آبرسانی سیار قرار دارند، در آبان ماه سال جاری شش هزار و ۳۸۷ روستا و در پایان سال گذشته هفت هزار و ۴۶ روستا به ثبت رسیده دوره آبرسانی به روستاها به صورت سیار به

چه معناست؟ خبرگزاری مهر در ۱۴ دی ماه سال جاری با انتشار گزارشی در خصوص وضعیت نامناسب آبرسانی به روستاهای مرزی گنبد اعلام کرد هشت تانکر از سوی آب و فاضلاب استان برای آبرسانی به روستاهای شهرستان گنبد اختصاص داده شد و دوره آبرسانی به روستاهای مرزی گنبد کاووس بین یک ماه تا ۴۰ روز به طول می‌انجامد. به گفته برخی اهالی، به دلیل طولانی بودن دوره آبرسانی در منطقه، مردم مجبورند برای تأمین مایقی

نیازهای خود هر تانکر آب را به قیمت ۴۰۰ هزار تومان از بخش‌های خصوصی که در این زمینه فعالیت دارند، خریداری کنند. در عین حال فرماندار گنبد کاووس با تأیید مشکلات کمبود آب شرب در نوار مرزی شهرستان گفت: در مناطق مرزی شهرستان به دلیل عدم وجود منابع آبی و دوری از منابع آب مطمئن با مشکلاتی روبه‌رو هستند. سوسرای تأکید کرد: دوره تناوب آبرسانی به این روستاهای مرزی تا حدی طولانی است و به دلیل محدودیتی که از نظر ناوگان آبرسانی است، دوره تناوب آبرسانی به این روستاها بین ۲۵ تا ۴۵ روز است. وی گفت: این دوره تناوب آبرسانی، کفاف آبرسانی روستاهای منطقه را نمی‌دهد و احتمال دارد بعضی مردم از افراد بخش خصوصی که در این زمینه فعالیت دارند، آب را خریداری کنند. سرپرست شرکت آب و فاضلاب روستایی استان قم نیز در دی ماه با بیان اینکه هم‌اکنون با استفاده از چهار دستگاه تانکر به ۴۵ روستای قم آبرسانی سیار می‌شود، از افزایش این تعداد در ماه‌های گرم سال به بیش از ۶۰ روستا خبر داد و خواستار تأمین اعتبار

زندگی

مروری به وضعیت آب لوله‌کشی در ایران

آب برای ۷۴۰۰ روستا هنوز سراب است

زهر اعلی‌اکبری

لازم به همین منظور شد، سعید ابوالقاسمی راد با اشاره به کاهش نزولات آسمانی در سال جاری می‌گوید است با توجه به پیش‌بینی‌های صورت گرفته در خصوص عدم بارندگی لازم در ماه‌های آینده به نظر می‌رسد سال آینده روستاهای استان با کم‌آبی بیشتری روبه‌رو باشند. در حال حاضر ۴۵ روستا با چهار دستگاه تانکر آبرسانی می‌شود اما این تعداد تانکر برای آبرسانی به ۶۰ روستا در تابستان کافی نیست و نیاز به چهار تانکر دیگر برای تأمین آب مایقی روستاها وجود دارد. مدیرکل آب و فاضلاب روستایی شهرستان جاسک نیز اعلام کرده است: با توجه به تعداد زیاد روستاهای بی‌آب در بندر جاسک، تمامی این روستاها تنها با دو تانکر آن هم هر دو ماه یک بار آبرسانی می‌شوند.

فرهاد رحمانی گفته است: آبرسانی به روستاهای فاقد آب تنها با دو تانکر مشکلات زیادی را به همراه دارد که یک تانکر آن نیز متعلق به ستاد حوادث غیرمتربقه است که همیشه در اختیار نداریم. رئیس شورای بخش مرکزی شهرستان جاسک گفته است: ۱۱ روستا در شهرستان جاسک فاقد آب بوده و مردم از پس مانده‌های آب باران سال گذشته استفاده می‌کنند.

اینها تازه شرح مختصری از ماجراست. ماجرای تأمین آب شرب سالم برای روستاها حدیثی مفصل تر از اینهاست. در بسیاری از مورد روستاییان ساکن در

این مناطق یا برای دسترسی به آب مجبورند ساعت‌ها راه بروند و ظروف خود را از آب چشمه و رودخانه و... پر کنند یا چشم بر خانه و کاشانه بسته تن به مهاجرت دهند، کما اینکه در بسیاری موارد بی‌آبی و کم‌آبی یکی از دلایل مهاجرت روستاییان به سایر مناطق عنوان شده است.

هر چند آبرسانی با تانکر به روستاهایی که بالای ۲۰ خانوار جمعیت دارند، در حوزه وظایف وزارت نیرو و دولت تعریف شده است اما یکی از مقامات استان

سیستان و بلوچستان، منطقه‌ای که با انبوهی روستای کم‌آب و بی‌آب روبه‌روست، از بروز پدیده‌ای تحت عنوان روستازایی و افزایش بی‌رویه روستاهای زیر ۲۰ خانوار جمعیت سخن می‌گوید و معتقد است افزایش تعداد روستاهای زیر ۲۰ خانوار به دو دلیل رخ می‌دهد؛ از یک سو مهاجرت ساکنان روستاها سبب کاهش جمعیت روستاها و افزایش تعداد روستاهایی با جمعیتی کمتر از بیست خانوار می‌شود و از سوی دیگر مهاجرت مردمی از نقطه‌ای به نقطه دیگر برای دسترسی به منابع بیشتر آب به این روند دامن زده است.

ایران کشوری خشک محسوب می‌شود. میزان بارش‌ها در ایران یک‌سوم متوسط بارش‌های جهانی است و آب مساله‌ای است که به گفته بسیاری از کارشناسان بحران قرن‌های آینده را به خود اختصاص می‌دهد.

هنوز کم نیست شمار روستاهایی که از آب و برق یعنی اولین و ابتدایی‌ترین خدمات دولتی‌ها محرومند نیستند. گفته می‌شود روستاهای بالای ۲۰ خانوار در

گزارش کوتاه

۶۵۵ روستای کرمان شبکه آب آشامیدنی ندارند

وحید قراپی / کرمان

● خیلی از روستایی‌ها در استان کرمان باورشان نمی‌شود که باید نگاهشان همیشه به جاده روستا باشد تا تانکرها آب شرب مورد نیازشان را برایشان بیاورند اما چاره‌ای جز پذیرفتن واقعیت خشکسالی و عادت کردن به مصائبش نیست. حالا دیگر روز به روز هم به جمعیت روستاییانی که در استان کرمان باید منتظر تانکرهای حمل آب برای تأمین آب آشامیدنی خود باشند افزوده می‌شود. از آن چشمه‌های جوشان و قنات‌هایی هم که آب‌شان بی‌پایان می‌نمود خبری نیست. این وضعیت ربطی به موقعیت جغرافیایی این روستاها ندارد، از دور افتاده‌ترین روستاها در قلعه گنج تا همین «ده بالا» که انگار چسبیده به شهر کرمان است. در این حال افت شدید منابع آبی دورنمای تأمین آب در بسیاری از روستاهای استان کرمان را مبهم کرده و تعداد روستاهایی را که با تانکر آبرسانی می‌شوند به عدد ۱۲۰۰ رسانده است؛ روستاهایی که حداقل ۴۲ هزار خانوار در آنها زندگی می‌کنند. بنابر آمار از سال ۱۳۸۴ تعداد روستاهایی که در استان کرمان نیازمند آبرسانی به وسیله تانکر بوده‌اند تقریباً سه برابر شده است. نگاهی به تعداد روستاهایی که ساکنانش از طریق تانکرهای آبرسانی به آب آشامیدنی دست می‌یابند معایش این خواهد بود که «کمبود آب» انگیزه‌های باقی ماندن در روستاها را به حداقل رسانده و تداوم مهاجرت به حاشیه شهرها محسوس‌ترین نشانه این وضعیت است. مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب روستایی استان کرمان می‌گوید: «این موضوع نشان‌دهنده عمق اثرات خشکسالی در استان کرمان است ضمن اینکه اصولاً آبرسانی با تانکر یک روش مطمئن آبرسانی نیست و تنها به عنوان یک مُسکن کاربرد دارد.» موسی بختیاری نسب اظهار می‌دارد: «بر اساس سرشماری سال ۱۳۸۵ در استان کرمان پنج هزار و ۹۱۵ روستا با جمعیتی بالغ بر یک میلیون نفر وجود دارد و از این تعداد روستا بر اساس برنامه چهارم توسعه ۲۲۱۸ روستا بالای ۲۰ خانوار جمعیت دارند و ما موظف به تأمین آب این روستاها هستیم.» طبق آمار موجود در حال حاضر ۱۵۶۳ روستای بالای ۲۰ خانوار استان کرمان از آب آشامیدنی بر خوردار هستند و ۶۵۵ روستا نیز شبکه آب آشامیدنی ندارند. مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب روستایی استان کرمان تصریح می‌کند: «بر اساس برنامه چهارم توسعه در صد بهره‌مندی روستاییان از آب آشامیدنی باید به ۸۱/۱۵ درصد می‌رسید که این رقم اکنون ۷۴ درصد است و در استان کرمان به دلایل مختلف از جمله کمبود اعتبارات و خشکسالی‌های پیاپی این رقم حدود ۶۴ درصد است که از متوسط کشوری را پایین‌تر هستیم.»

بختیاری نسب در مورد دلایل بروز این وضعیت با اشاره به اینکه یک عقب‌ماندگی تاریخی در استان کرمان در زمینه تأمین آب شرب روستاییان وجود دارد، می‌گوید: «عدم تأمین اعتبارات کافی باعث عقب ماندن استان کرمان از متوسط کشوری در تأمین آب روستایی شده است.» وی اضافه می‌کند: «دلیل دیگر مشکل شدن تأمین آب روستاها به دلیل ادامه خشکسالی و افت شدید سطح آب‌های زیرزمینی است اگرچه در سال‌های اخیر توجه تأمین آب از اعتبارات تأمین در روستاها شده است ولی به علت بالا رفتن شدید هزینه تأمین آب، عقب‌ماندگی‌هایی مانده است و به متوسط کشوری هم نرسیده‌ایم.» او در توضیح این مطلب می‌گوید: «بسیاری از اعتباراتی که در اختیار ما قرار می‌گیرد به دلیل ادامه خشکسالی‌ها و تبعات آن صرف حفظ وضعیت موجود برای هزینه کف‌شکنی و جابه‌جایی چاه‌ها می‌شود.» وی هشدار می‌دهد: «اگر خشکسالی ادامه یابد قاعدتاً کشاورزی و دامداری در برخی مناطق از بین خواهد رفت و اگر حتی آب شرب روستاییان هم از طریق تانکرهای آبرسانی تأمین شود انگیزه‌ها را برای باقی ماندن مردم در روستاها ایشان نمی‌ماند و بخش مهمی از حاشیه‌نشینی در اطراف شهر کرمان به‌خاطر همین موضوع است.» اما با این حال پروژه‌های نیز وجود دارند که به بهره‌برداری نرسیده‌اند و جزء پروژه‌های نیمه‌تمام آبرسانی روستایی محسوب می‌شوند. بختیاری نسب در این مورد توضیح می‌دهد: «برای تکمیل ۱۹۶ پروژه نیمه‌تمام و ۱۳۲ پروژه احداثی که مطالعات‌شان انجام شده و منجر به تأمین آب آشامیدنی همه روستاهای بالای ۲۰ خانوار استان کرمان می‌شود به ۲۰۰ میلیارد تومان اعتبار نیاز داریم که بسته به چگونگی تأمین این اعتبارات فعالیت‌ها را بر اساس اولویت انجام می‌دهیم.» در این حال ایجاد مجتمع‌های آبرسانی راه‌حلی برای تأمین آب روستاهای استان کرمان محسوب می‌شود که ساخت‌شان به اعتبارات زیادی نیاز دارد.